

09.06 2025

Til

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

mail@sgav.dk

Høring af udkast til bekendtgørelse om tilvejebringelse af og klage over den nationale naturgenopretningsplan efter naturgenopretningsforordningen. Journal nr. 2025-8994)

Association of Danish Museums
Vartov, Farvergade 27D
1463 København K, Denmark
T + 45 4914 3966
info@dkmuseer.dk
www.dkmuseer.dk

Nils M. Jensen
Direktør/Director
M +45 25489328
nmj@dkmuseer.dk

Danske Museer, museernes brancheorganisation, har meget sent erfaret, at ovenstående bekendtgørelse er sendt i høring. Ved en gennemgang af høringslisten er det i øvrigt kritisabelt og påfaldende, at alene Det Grønne Museum og Moesgaard Museum er med på høringslisten, det til trods for, at der er 27 danske museer, der, via delegering fra Slots-og Kulturstyrelsen, varetager Museumslovens Kap. 8 §25-27, hvilket indebærer ansvar for, at både bevaring - og evt. undersøgelser af skjulte fortidsminder - inddrages så tidligt som muligt i planlægningen af omfattende ændringer i arealbruget i Danmark, således som det meget markant vil ske i forbindelse med de omfattende planer for naturgenopretning.

Danske Museer bør figurere på høringslisten ved alle kommende bekendtgørelser mv., som vedrører arbejdet med den kommende nationale genopretningsplan, idet fortidsmindebeskyttelsen, som reguleret i blandt andet Lov om naturbeskyttelse (LBK nr. 927) i høj grad vedrører Danske Museer og i øvrigt også de ovenfor nævnte 27 museer med arkæologisk ansvar, som Danske Museer blandt andet er brancheorganisation for.

Danske Museer anerkender behovet for omfattende naturgenopretning, men finder det problematisk, at bekendtgørelsen ikke tager højde for Museumslovens §23 samt §25-27 om sikring af den fysiske kulturarv i landskabet, herunder manglende nævnelse af foreninger mv., som varetager kulturarvens interesser under §7: Klageberettigede. Det bør ske, både for at sikre bevaringen af skjulte fortidsminder og for at undgå unødige forsinkelser og fordyrelser i forbindelse med arealomlægningen.

Vi er med det her fremstillede udkast til bekendtgørelse nervøse for, at Danmark, uden inddragelse af museerne, vil miste uvurderlig arkæologisk kulturarv ved de omfattende ændringer i arealbruget.

Danske Museer vil særligt henlede opmærksomheden på fire forhold:

1. Skovplantning vil kunne skade overfladenære jordfaste fortidsminder ved hhv. dybdepløjning, jordarbejde i forbindelse med anlæggelse af arbejdsveje samt intensiv skovdrift med f.eks. rodfræsning. Der vil, alt efter den planlagte skovtype, dens placering og jordjordsbearbejdning, ofte være behov for forundersøgelser, jf. Museumslovens §26.
2. I forbindelse med vådbundsprojekter vil jordarbejde kunne skade skjulte fortidsminder, der hvor arbejdet foretages, det være sig ved genslyngning af åer, muldskrab, opbygning af diger og tilsvarende. Her vil en tidlig dialog med det arkæologiske museum, der har ansvaret lokalt, i nogle tilfælde kunne friholde og bevare allerede kendte fortidsminder. Der vil, alt efter jordarbejdernes karakter og omfang, kunne være behov for forundersøgelser jf. Museumslovens §26.
3. Et tidligt samarbejde mellem kultur og natur i forbindelse med vådgøring af drænedes tørveområder vil kunne bidrage til at sikre, at vådgøringen af de tidligere moseområder om muligt sker, hvor der er kendskab til skjulte fund og fortidsminder med bevaret organisk materiale, man kan sige, at der således er endnu større gevinst for både natur og kultur i at vådgøre områder, med både tørvejord og bevarede fortidsminder.
4. Det er vigtigt at understrege, at større arkæologiske forundersøgelser samt undersøgelser som udgangspunkt udføres for skadevolders regning, jf. Museumslovens §26 & §27. Et forhold, som i de senere år ofte har givet udfordringer, idet der ofte ikke er indregnet udgifter til arkæologiske undersøgelser i naturgenopretningsprojekter.

Danske museer vil derfor på baggrund af bekendtgørelsen anbefale at:

- A. Kulturministeriets Slots- og Kulturstyrelse inddrages i det kommende arbejde med den omfattende naturgenopretningsplan – og i samme anledning bør de 27 arkæologisk gravende museer, som Slots- og Kulturstyrelsens Fortidsmindekontor har delegeret det fysiske arkæologiske arbejde til, inddrages. På museerne findes et omfattende kendskab til både landskabstyper, i fortid og nutid, og viden om fortidsminder – både hvor der er synbare fortidsminder, men i lige så høj grad, hvor der potentielt er væsentlige fortidsminder under markoverfladen.
- B. Slots- og Kulturstyrelsen / museerne bør inddrages så tidligt som muligt, så in situ bevaring af fortidsminder på såvel tørt land som i vådområder medtages i vurderingen ved de konkrete indsatsområder.

- C. Der bør tages højde for udgifter til forundersøgelser og for, at arealomlægning potentielt kan medføre markante udgifter - hvis væsentlige og arbejdskrævende fortidsminder skal udgraves.
- D. Planmyndighederne bør inddrage de 27 arkæologiske museer så tidligt som muligt i planlægningen, når planerne for de enkelte arealer konkretiseres.
- E. I §7 'klageberettigede' bør tilføjes stk. 6): 'Landsdækkende foreninger og organisationer med væsentlig interesse i beskyttelse af fortidsminder og kulturarv, når afgørelsen berører sådanne interesser'.

På vegne af Danske Museer

Nils M. Jensen